

BİBLİYOGRAFYA :

Sâî, *Tezkiretü'l-ebniye*, s. 53-129, ayrıca bk. Uluğ İğdemir'in Önsöz'ü, s. IX-X; a.mlf., *Tezkiret-ül Bünyan* (haz. Suphi Saatçî), İstanbul 1989; Kinalzâde, *Tezkire*, I, 10, 441; Riyâzî, *Riyâzü's-şuarâ*, Süleymaniye Ktp., Esad Efendi, nr. 3871, vr. 57^{a-b}; Rızâ, *Tezkire* (nşr. Ahmed Cevdet), İstanbul, 1316, s. 51; *Sicill-i Osmânî*, III, 2; *Osmanlı Müellifleri*, II, 228; Gövsa, *Türk Meşhurları*, s. 338; Halûk İpekten v.dğr., *Tezkirelere Göre Divan Edebiyatı İsimler Sözlüğü*, Ankara 1988, s. 414; Suphi Saatçî, *Mimar Sinan'ın Yapılarındaki Kitabeler*, İstanbul 1988, s. 118-120, 131-137; a.mlf., *Bir Osmanlı Mucizesi Mimar Sinan*, İstanbul 2005, s. 9-25; Recep Yılmaz, "Mustafa Saî Çelebi", *Yaşam ve Yapıtlarıyla Osmanlılar Ansiklopedisi*, İstanbul 1999, s. 323.

SUPHİ SAATÇİ

SÂİB b. AKRA' (السائب بن الأقرع)

es-Sâib b. el-Akra' b. Avf es-Sekafi
(ö. 36/656'dan sonra [?])

Sahâbî.

Annesi Müleyke'nin güzel koku satarak geçimini sağlayan bir hanım olduğu, Sâib dünyaya gelince onu Resûl-i Ekrem'e götürdüğü, Resûlullah'ın da Sâib'in başını okşayıp ona dua ettiği kaydedilmektedir. İbn Abbas'ın Araplar arasında ondan daha akıllı birinin olamayacağını söylediği Sâib gençliğinde parlak zekâsı, ince muhakemesi ve hesap bilgisiyle dikkati çektir. Bu sebeple Hz. Ömer onu divan kâtipliğine getirdi, ardından ganimetleri paylaştırmak üzere Nihâvend'e gönderdi; daha sonra kendisine elçilik ve vergi tahsildarlığı görevlerini verdi. Muhtemelen I. Mervân zamanında Sa'd b. Ebû Vakkâs, Sâib'i bir başkasıyla birlikte Kûfe'nin sınırlarını çizmekle görevlendirdi, o da Kûfe'de yaşayan kabilelerin yerleşeceği bölgeleri tesbit etti.

Sa'd b. Ebû Vakkâs, Kâdisiye Savaşı'ndan (15/636) sonra Medâin'i fethedince Halife Ömer, Sâib'i oraya âmil olarak yolladı ve ganimetin beşte birini Medine'ye getirmesini söyledi. Kaynaklarda Sâib'in Medâin'de iken bir hazine bulunduğu, bu hazinenin içindeki pirinç bir heykeli almayı hak ettiğini düşünerek durumu bir mektupla Hz. Ömer'e sorduğu, halifenin de ona bir devlet memuru olduğunu hatırlatarak heykeli beytül mâle vermesi gerektiğini bildirdiği (İbn Ebû Şeybe, VI, 555), diğer bir rivayette de hazineyi müslümanlar arasında paylaşmasını emrettiği kaydedilmektedir. Hz. Ömer, Yezdicerd'in Nihâvend'de büyük bir ordu hazırladığını öğrenince Kûfe'de bulunan Nu'mân b. Mukarrin'i ona karşı yeni bir ordu hazırlamakla görev-

lendirdi ve bu tâlimatını İbn Mukarrin'e Karîb b. Zafer ve Sâib b. Akra' ile gönderdi; Sâib'e de zafer kazanıldığı takdirde ganimeti askerler arasında adaletli bir şekilde paylaşmasını emretti. Sâib bu görevi yaptıktan sonra ganimetin beşte birini iki mücevher sandığıyla birlikte Hz. Ömer'e getirdi.

Sâib'in daha sonraki hayatı hakkında yeterli bilgi bulunmamaktadır. Muhtemelen Hz. Ömer'in maliye ve hazine nazırlığı görevini yapmış, Hz. Osman devrinde Abdullah b. Budeyl'den sonra İsfahan valisi olmuştur. İsfahan'da vefat eden Sâib'in oğlu Fudayl da İsfahan valiliği yapmış ve sovy burada devam etmiştir. Tâbiîn âlimlerinden Mesrûk b. Ecda'nın kızıyla evlendiği kaydedilen Sâib'in çok az hadis rivayet ettiği ve kendisinden Ebû İshak es-Sebî ile Abdullah b. Avn'ın rivayette bulunduğu belirtilmiştir.

BİBLİYOGRAFYA :

İbn Sa'd, *et-Tabakât*, VI, 82; VII, 102; İbn Ebû Şeybe, *el-Muşannef* (nşr. Kemâl Yûsuf el-Hût), Beyrut 1407/1987, VI, 555; Taberî, *Târîh*, Beyrut 1407/1987, II, 519-520, 525, 528, 532, 641, 693; İbn Hibbân, *eş-Şikâat*, II, 227-230; III, 173; Ebû Şeyh, *Tabakâtü'l-muḥaddişin bi-İsbahân* (nşr. Abdülgafûr Abdülhak Hüseyin el-Belûşi), Beyrut 1407/1987, I, 302-304; Ebû Nuaym el-İsfahânî, *Zikru aḥbâri İsbahân* (nşr. S. Dederling), Leiden 1931, I, 75-76, 342; Hatîb, *Târîhu Bağdâd*, I, 202-203; İbn Abdülber, *el-İstî'âb*, II, 104; Yâkût, *Mu'cemü'l-büldân*, I, 209; IV, 492; İbnü'l-Esir, *Üsdü'l-gâbe*, II, 311-312; Kelâî, *el-İktifâ'* (nşr. Kemâleddin İzzeddin Ali), Beyrut 1417/1997, IV, 304, 309-310, 328; İbn Hacer, *el-İşâbe*, II, 8.

TALAT SAKALLI

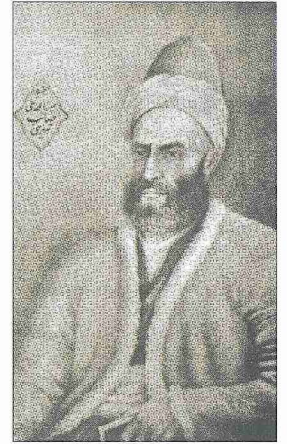
SÂİB b. OSMAN (bk. OSMAN b. MAZ'ÜN).

SÂİB-İ TEBRİZİ (صائب تبریزی)

Mîrzâ Muhammed Ali
b. Mîrzâ Abdîrahîm Tebrîzî İsfahânî
(ö. 1087/1676 [?])

Daha çok Farsça şiirler söyleyen
Âzerî şairi.

Bazı kaynaklarda 1010 (1601) veya 1016 (1607) yılında dünyaya geldiği belirtilirse de Kandehar'ın II. Abbas tarafından zaptı sırasında (1058/1648) altmış yaşında olduğu bilgisinden hareketle Tebriz'de veya İsfahan'da 999'da (1591) doğduğu söylenebilir. Babası Mirza Abdürrahim, Tebriz'in önde gelen tüccarlarından. Sâib çok kü-

Sâib-i Tebrîzî

çük yaşta iken ailesi Safevî Hükümdarı I. Abbas'ın emriyle Tebriz'den İsfahan'a göç ettiğinden eğitimi ve yetişmesi bu şehirde oldu. Gençliğinde hacca gitti, dönüştü Osmanlı Devleti'nin bazı şehirlerini dolaşarak İsfahan'a vardı. Ancak kendisini çekemeyen bazı kimselerin Osmanlı sarayı ile ilişkisi olduğuna dair dedikodular çıkarıldığını haber alınca burada durmayarak Hindistan'a hareket etti (1034/1625). Yolda Herat ve Kâbil'e uğradı. Kâbil'de Nevvâb Zafer Han diye tanınan Mirza Ahsenullah'tan saygı gördü, onu metheden kasideler yazdı. Kâbil'e Leşker Han yönetici olarak tayin edilince Burhânpur'a dönen Zafer Han, Sâib'i de kendisiyle birlikte götürdü ve Şah Cihan'a takdim etti (1039/1629-30). Şah Cihan kendisini Müsteid Han unvanıyla taltif ederek binbaşı rütbesiyle maiyetine aldı. Sâib'in babası oğlunu almak üzere Ekberâbâd'a (Agra) geldiği sırada Keşmir'e tayin edilen Zafer Han onu da yanında götürdü. Sâib daha sonra babasıyla birlikte İsfahan'a döndü. Ardından Meşhed, Kum, Kazvin, Erdebil, Yezd ve Tebriz'de kaldı. 1050 (1640) yılında Tebriz'de olduğu, Evliya Çelebi'nin bu şehirde görüştüğü âlimler arasında Sâib'i de zikretmesinden anlaşılmaktadır (*Seyahatnâme*, II, 252). Şah II. Abbas döneminde (1642-1667) onun gözdeleleri arasına girdi ve "melikü's-şuarâ" unvanını aldı. Ancak Şah Süleyman'ın cülusu münasebetiyle (1667) yazdığı kasidede kullandığı bir ifade yüzünden gözden düştü. 1081 (1670-71) veya 1087 (1676) yılında vefat etti ve İsfahan'da Sâib Tekkesi adını taşıyan türbesine defnedildi. Safevî Devleti'nin en parlak döneminde yetişen Sâib bir Türk şairi olmasına rağmen Fars edebiyatında yeni bir ekol kurmuş ve Hint üslûbunun (sebk-i Hindî) sayılı temsilcileri arasında yer almıştır. İran, Hindistan, Azerbaycan ve Orta Asya'daki birçok şair üzerinde güçlü etkisi olan Sâib şiirlerinde ince